

Nr. 270/17.07.2023

Dosarul nr. 1727AI/2023

Termen: 26 iulie 2023

Către

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Domnule Președinte,

Uniunea Națională a Judecătorilor din România (UNJR), cu sediul în cu sediul în Oradea, Parcul Traian nr.10, județul Bihor, e-mail office@unjr.ro, membră a Asociației Magistraților Europeni pentru Democrație și Libertate – MEDEL, reprezentată prin judecător Dana Gîrbovan, în calitate de președinte,

Asociația Magistraților din România (AMR), organizație neguvernamentală, apolitică, națională și profesională a judecătorilor și procurorilor, declarată ca asociație „de utilitate publică” prin Hotărârea Guvernului nr. 530/21 mai 2008, membră a Asociației Internaționale a Judecătorilor (IAJ-UIM) și a Asociației Europene a Judecătorilor (AEM-EAJ) din anul 1994 - cu sediul în municipiul București, B-dul Regina Elisabeta nr. 53, sector 5, e-mail amr@asociația-magistratilor.ro, reprezentată legal de judecător dr. Andreea Ciucă, în calitate de președinte,

Asociația Judecătorilor pentru Apărarea Drepturilor Omului (AJADO), organizație neguvernamentală, apolitică și profesională a judecătorilor, cu sediul în municipiul Oradea, str. Bradului, nr.1, e-mail, contact@ajado.ro, reprezentată legal de judecător Florica Roman, în calitate de președinte,

Asociația Procurorilor din România (APR), organizație neguvernamentală, apolitică, națională și profesională a procurorilor, cu sediul în municipiul București, Bd. Libertății nr. 12-14, e-mail apr@mpublic.ro, reprezentată legală de procuror (pens.) Elena Iordache, în calitate de președinte,

Asociația Națională a Magistraților Pensionari din România (ANMPR), organizație neguvernamentală a judecătorilor și procurorilor pensionari, cu sediul în Bragadiru, str. Safirului, nr. 233-237J, casa 2, jud. Ilfoș, e-mail katalin.kibedi@yahoo.com, reprezentată legal de procuror (pens.) Kibedi Katalin, în calitate de președinte,

formulează

MEMORIU

amicus curiae în legătură cu obiecțiile de neconstituționalitate cuprinse în sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, vizând dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu și a Legii nr.227/2015 privind Codul fiscal

(PL-x nr. 244/2023)

I. Cu privire la neconstituționalitatea extrinsecă a legii

Astfel cum s-a specificat în sesizarea Curții Constituționale, formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, conform Hotărârii nr. 4/29 iunie 2023, adoptată în Secțiile Unite, actul normativ dedus controlului de constituționalitate *a priori* este neconstituțional extrinsec sub trei aspecte:

- legea contravine principiului legalității și încalcă hotărârile precedente ale Curții Constituționale;
- legea a fost adoptată cu încălcarea ordinii de sesizare a celor două Camere ale Parlamentului;
- legea este profund viciată în privința clarității și previzibilității.

1. Contrarietatea cu principiul legalității și cu jurisprudența Curții Constituționale

Conform **art. 1 alin. (5) din Constituție**, „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”. Totodată, art. 147 alin. (4) din Constituție statuează că „Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor”.

Principiul legalității, consacrat de art. 1 alin. (5) din Constituție, a cunoscut o amplă dezvoltare în jurisprudența Curții Constituționale, instanța de contencios constituțional subliniind că **este contrară acestei dispoziții constituționale o lege ce are un caracter profund eterogen și modifică ori completează multiple acte normative între a căror obiect de reglementare nu există o legătură indisolubilă**. În acest sens sunt Deciziile nr. 153 din 6 mai 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 387 din 13 mai 2020 și nr. 61 din 12 februarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 482 din 5 iunie 2020, invocate și de Înalta Curte de Casație și Justiție.

În egală măsură, Curtea Constituțională a reținut în mod repetat faptul că autoritatea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta și că deciziile sale constituie un izvor formal distinct al dreptului constituțional, preiau forța juridică a normelor constituționale pe care le interpretează și se adresează tuturor subiecților de drept (a se vedea, spre exemplu, Decizia nr. 650 din 25 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 97 din 7 februarie 2019).

Raportat la cele arătate, subliniem că **PL-x nr. 244/2023 contravine exigențelor constituționale, modificând un număr semnificativ de acte normative**, respectiv: Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legea nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și al personalului care funcționează în cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice, Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, Legea nr. 216/2015 privind acordarea pensiei de serviciu membrilor corpului diplomatic și consular al României, Legea nr. 223/2007 privind statutul personalului aeronautic navigant profesionist din aviația civilă din Români, Legea nr. 7/2006 privind statutul funcționarului public parlamentar, Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat și Legea nr. 227/2015 privind Codul Fiscal.

Or, o asemenea abordare contravine prevederile **art. 1 alin. (5) din Constituție, în condițiile în care domeniul de reglementare al legilor modificate prin PL-x nr.244/2023 este unul extrem de eterogen, iar între aceste legi nu poate fi stabilită o legătură indisolubilă de natură a impune o lege modificatoare unitară**.

Simplul fapt că dispozițiile legale modificate prin PL-x nr. 244/2023 privesc (parțial) regimul juridic al unor pensii de serviciu nu poate constitui un argument contrar, în condițiile în care statutul juridic al celor care beneficiază de aceste pensii este esențialmente diferit, iar resorturile care au determinat reglementarea unui regim derogator al pensiei diferă substanțial. Mai mult, **standardul constituțional de protecție pentru aceste pensii de serviciu este deosebit**, fiind suficient să menționăm în acest sens garanțiile constituționale de care beneficiază pensia de serviciu a magistraților, ca parte componentă a garanției de independență conferită de Constituție, **aspect, de altfel, menționat de inițiator chiar în Expunerea de motive a proiectului de act normativ.**

Astfel, în Expunerea de motive s-a făcut trimitere expresă la jurisprudența Curții Constituționale, cu referire la „pensii de serviciu” ale magistraților, arătându-se că **protecția deciziilor Curții Constituționale se referă la pensiile magistraților.**

În acest sens, în Expunerea de motive s-au precizat următoarele aspecte importante:

«Curtea Constituțională a României a stabilit în mod constant că „**pensia de serviciu a magistraților reprezintă o compensație a absenței unor drepturi fundamentale**, cum sunt drepturile exclusiv politice (dreptul de a fi aleși în Camera Deputaților, Senat, în funcția de Președinte al României ori în organele administrației locale, precum și dreptul de a fi aleși în Parlamentul European) și drepturile social-economice (dreptul la negocieri colective în materie de muncă, dreptul la grevă, libertatea economică), **precum și a incompatibilităților stabilite la nivel constituțional pe parcursul întregii cariere profesionale** (potrivit art. 125 alin. (3) din Constituție, funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior).

De asemenea, acestor incompatibilități li se adaugă pe de o parte interdicțiile prevăzute de legislația proprie iar, pe de altă parte, stabilirea pensiei de serviciu a acestor categorii socio-profesionale ține seama de responsabilitățile și riscurile profesiei de magistrat, care privesc întreaga durată a carierei acestuia.

În consecință, regimul strict al absenței unor drepturi, al incompatibilităților și interdicțiilor stabilit prin Legea fundamentală și dezvoltat prin lege specială, precum și responsabilitățile și riscurile impun acordarea dreptului la pensia de serviciu”.

Cu toate acestea, prin legea criticată, s-a confirmat o abordare ce încalcă jurisprudența precedentă a Curții Constituționale, deși legiuitorul cunoștea că, sesizată fiind anterior cu o abordare similară în privința acelorași pensii de serviciu, Curtea a statuat neechivoc, prin Decizia nr. 153 din 6 mai 2020, că o asemenea perspectivă contravine Constituției.

2. Încălcarea ordinii de sesizare a celor două Camere ale Parlamentului

Modificarea printr-un act normativ unic a nu mai puțin de 7 legi a condus și la **încălcarea ordinii de sesizare a celor două Camere ale Parlamentului**, nerespectându-se dispozițiile constituționale referitoare la delimitarea competențelor între camera de reflecție și camera decizională.

Astfel, proiectul de act normativ, inițiat de Guvernul României, a fost înregistrat la Senat, în calitate de cameră de reflecție, în data de 29 decembrie 2022 sub nr. b871, primind ulterior indicativul de înregistrare L4/2023. Așa cum rezultă și din datele publice cuprinse pe pagina de internet a Senatului, la data de 10 ianuarie 2023, L4/2023 a fost prezentat Biroului Permanent al Senatului, în

calitate de primă cameră sesizată. De altfel, avizele emise de comisiile de specialitate ale Senatului menționează că această cameră are calitatea de primă cameră sesizată (a se vedea, spre exemplu, avizul Comisiei pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități).

La data de 29 martie 2023, proiectul de act normativ a fost adoptat de Senat și înaintat Camerei Deputaților, în calitate de cameră decizională, unde a fost înregistrat sub indicativul PL-x nr. 244/2023. **În adresa de înaintare nr. 257/29 martie 2023 s-a menționat expres că revine Camerei Deputaților calitatea de cameră decizională. Totodată, în avizele emise de comisiile de specialitate ale Camerei Deputaților se specifică în mod expres că această cameră are calitatea de cameră decizională** (a se vedea, spre exemplu, avizul Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale).

La data de 26 iunie 2023, Camera Deputaților a adoptat proiectul de act normativ, cu modificări față de forma adoptată de Senat.

Amploarea și consistența acestor modificări au condus la schimbarea fundamentală a filosofiei, mecanismelor și rațiunilor din proiectul inițial de act normativ.

În acest context, forma adoptată de Camera Deputaților a fost retrimisă la Senat, pentru ca acesta să dezbate și să se pronunțe, în procedură de urgență, asupra textelor nou introduse și adoptate de plenul Camerei Deputaților, în vederea respectării principiului bicameralismului. Așadar, retrimiteria proiectului de lege la Senat s-a făcut pentru respectarea principiului bicameralismului, având în vedere forma substanțial diferită adoptată de cele două camere, iar nu pentru alte considerente, aspect care rezultă cu prisosință din adresa de retrimiterie în care se menționează că demersul este justificat „întrucât Camera deputaților, în calitate de Cameră decizională, a adoptat prevederi care produc cumulativ existența unor deosebiri majore de conținut juridic și existența unei configurații deosebite, semnificativ diferite, între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului”.

Proiectul a fost din nou adoptat de Senat la data de 28 iunie 2023, fiind, la aceeași dată, retrimis pentru o nouă dezbatere, în vederea pronunțării de către Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, după cum neechivoc rezultă de pe site-ul Camerei Deputaților, pentru ca, tot în data de 28 iunie 2023, proiectul să fie adoptat în forma finală de către Camera Deputaților.

Dispozițiile din Constituție încălcate:

Art. 73 alin. (3) lit. l): *”Prin lege organică se reglementează:(...) l) organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor judecătorești, a Ministerului Public și a Curții de Conturi”;*

Art. 75 alin. (1): *”Se supun spre dezbatere și adoptare Camerei Deputaților, ca primă Cameră sesizată, proiectele de legi și propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internaționale și a măsurilor legislative ce rezultă din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum și proiectele legilor organice prevăzute la articolul 31 alineatul (5), articolul 40 alineatul (3), articolul 55 alineatul (2), articolul 58 alineatul (3), articolul 73 alineatul (3) literele e), k), l), n), o), articolul 79 alineatul (2), articolul 102 alineatul (3), articolul 105 alineatul (2), articolul 117 alineatul (3), articolul 118 alineatele (2) și (3), articolul 120 alineatul (2), articolul 126 alineatele (4) și (5) și articolul 142 alineatul (5). Celelalte proiecte de legi sau propuneri legislative se supun dezbaterii și adoptării, ca primă Cameră sesizată, Senatului.”*

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a subliniat, în mod constant, faptul că **dreptul la pensie al magistraților este o componentă constituțională a statutului acestora și, prin urmare, orice modificare sub acest aspect trebuie realizată în conformitate cu dispozițiile constituționale ce reglementează statutul magistraților**, inclusiv în ceea ce privește determinarea camerei de reflecție și a camerei decizionale, conform art. 75 din Constituție (a se vedea, de exemplu, Decizia nr. 474 din 28 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 590 din 3 august 2017). Așa fiind, pentru modificarea dispozițiilor legale cuprinse în Legea nr. 303/2022, competența de primă cameră a revenit Camerei Deputaților, iar cea de cameră decizională, a revenit Senatului.

În pofida dispozițiilor constituționale neechivoce în această privință, după cum rezultă din cele anterior expuse, legea dedusă controlului de constituționalitate a fost adoptată în primă cameră de Senat și în calitate de for decizional de Camera Deputaților.

Legiuitorul constituant a prevăzut posibilitatea ca un act normativ să vizeze domenii ce revin în competența decizională a ambelor camere, reglementând în acest sens, prin art. 75 alin. (4) și (5) din Constituție, procedura de urmat.

Astfel, conform normelor constituționale evocate:

„(4) În cazul în care prima Cameră sesizată adoptă o prevedere care, potrivit alineatului (1), intră în competența sa decizională, prevederea este definitiv adoptată dacă și cea de-a doua Cameră este de acord. În caz contrar, numai pentru prevederea respectivă, legea se întoarce la prima Cameră sesizată, care va decide definitiv în procedură de urgență”.

(5) Dispozițiile alineatului (4) referitoare la întoarcerea legii se aplică în mod corespunzător și în cazul în care Camera decizională adoptă o prevedere pentru care competența decizională aparține primei Camere”.

După cum se poate însă lesne observa din cele anterior descrise, Parlamentul nu a urmat această procedură, retrimiteră legii la Senat, în data de 26.06.2023, nefiind efectuată în aplicarea normelor citate, ci pentru respectarea principiului bicameralismului, având în vedere diferențele majore între forma adoptată de Senat și cea adoptată de Camera Deputaților, nerezultând din niciunul dintre actele emise în cursul procesului legislativ că s-ar fi apreciat vreun moment că cel puțin în parte calitatea de cameră decizională revine Senatului. Or, simpla retrimiteră a actului normativ la Senat, pentru cu totul alte considerente, nu poate înlătura viciul de neconstituționalitate rezultat din nerespectarea procedurii prevăzute de Constituție.

3. Încălcarea obligației de claritate și previzibilitate a normei

a. Claritatea legii

a.1. În mod frecvent, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a subliniat că art. 1 alin. (5) din Constituție impune și un standard calitativ al legii.

În acest sens, orice normă legală trebuie să fie deopotrivă clară și previzibilă pentru a fi conformă cu exigențele constituționale (a se vedea, de exemplu, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010). În evaluarea calității normei, Curtea a verificat în mod constant respectarea normelor de tehnică legislativă edictate prin Legea nr. nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative (a se

vedea, de exemplu, Decizia nr. 214 din 9 aprilie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 435 din 3 iunie 2019).

Analizată din acest punct de vedere, **legea dedusă controlului de constituționalitate contravine art. 1 alin. (5) din Constituție și art. 8 alin. (4) și art. 36 alin. (1) din Legea nr. 24/2000**, după cum judicios a argumentat Înalta Curte de Casație și Justiție în obiecția formulată.

Astfel, pe lângă motivele de neconstituționale și argumentele expuse de Înalta Curte de Casație și Justiție în susținerea acestora - la care achiesăm în totalitate -, subliniem și următoarele **vicii de formulare sau construcție juridică ce afectează în mod grav claritatea și previzibilitatea legii**.

În primul rând, în forma modificată prin Pl-x nr. 244/2023, art. 211 din Legea nr. 303/2022 prevede că „*Judecătorii, procurorii, judecătorii de la Curtea Constituțională, magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție și de la Curtea Constituțională, precum și personalul de specialitate juridică prevăzut la art. 221 alin. (1), cu o vechime de cel puțin 25 de ani realizată numai în aceste funcții se pot pensiona la împlinirea vârstei standard de pensionare conform eșalonării prevăzute în anexa nr. 4, și pot beneficia de o pensie de serviciu în cuantum de 80% din baza de calcul reprezentată de media indemnizațiilor de încadrare brute lunare și sporurile cu caracter permanent, din ultimele luni consecutive de activitate, stabilite conform eșalonării prevăzute în anexa nr. 3*”.

Așadar, conform dispoziției legale, categoriile profesionale menționate „*cu o vechime de cel puțin 25 de ani realizată numai în aceste funcții*”, pot beneficia de pensie „*la împlinirea vârstei standard de pensionare conform eșalonării prevăzute în anexa nr. 4*”, urmând a beneficia de „*o pensie de serviciu în cuantum de 80% din baza de calcul reprezentată de media indemnizațiilor de încadrare brute lunare și sporurile cu caracter permanent, din ultimele luni consecutive de activitate, stabilite conform eșalonării prevăzute în anexa nr. 3*”.

Norma ridică mai multe probleme de claritate.

➔ Mai întâi, în ceea ce privește sintagma „*cel puțin 25 de ani realizată numai în aceste funcții*”, se ridică, în mod rezonabil, întrebarea dacă legiuitorul a avut în vedere fiecare funcție/profesie luată individual (numai judecător, numai procuror, numai judecător la Curtea Constituțională, etc.) sau și posibilitatea de a cumula perioada de activitate din mai multe funcții/profesii, dintre cele prevăzute de normă.

➔ Apoi, trebuie remarcat că, chiar dacă s-ar admite teza secundă, care rămâne una discutabilă, cel puțin în cazul judecătorilor Curții Constituționale, dreptul la pensia de serviciu este aproape integral negat, având în vedere că durata mandatului acestora este de 3, 6 sau 9 ani și, prin definiție, nu pot îndeplini condiția privitoare la vechimea minimă în funcție de cel puțin 25 de ani. Singura ipoteză în care aceștia ar putea beneficia de pensie de serviciu ar fi cea în care s-ar admite teza interpretativă secundă, iar anterior sau subsecvent mandatului de la Curtea Constituțională ar realiza vechime în una dintre celelalte funcții/profesii menționate de normă. Cu toate acestea, trebuie remarcat că nici Constituția și nici Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale nu impun drept condiție pentru numirea în funcția de judecător la Curtea Constituțională realizarea unei vechimi în celelalte funcții/profesii.

Așa fiind, *de facto*, **pensia de serviciu a judecătorilor Curții Constituționale este parțial abrogată, cu toate că aceasta beneficiază de standardul de protecție constituțională prevăzut magistraților.**

→ De asemenea, în aceeași dispoziție legală legiuitorul face referire la „*vârsta standard de pensionare*”, **fără, însă, ca vreun act normativ să definească sintagma** pentru categoriile profesionale ce fac obiectul normei. Este adevărat că anexa nr. 4 la Lege cuprinde o așa-zisă eșalonare până la vârsta de 60 ani, însă, din faptul că eșalonarea se oprește la 60 de ani, nu se poate deduce neechivoc că vârsta standard ar fi cea de 60 de ani.

→ În fine, teza finală a prevederii legale este în egală măsură profund neclară.

Astfel, mecanismul de calcul instituit presupune aplicarea unui procent (de 80%) asupra unei baze de calcul. Legiuitorul a statuat că această bază de calcul este formată din media indemnizațiilor de încadrare brute lunare și sporurile cu caracter permanent. Or, sintagma „*sporuri cu caracter permanent*” nu este definită de nicio prevedere legală și nici nu există vreo normă care să prevadă măcar orientativ domeniul său de aplicare. Bunăoară, se ridică rezonabil problema de a ști dacă un spor precum cel pentru condiții de muncă, care se acordă numai atâta timp cât aceste condiții sunt incidente, este sau nu un spor cu caracter permanent sau dacă sporul pentru exercitarea unei funcții de conducere intră sau nu în această categorie, având în vedere că durata funcțiilor de conducere este limitată în timp.

În acest sens, referirea în alin. (4¹) la veniturile care nu sunt avute în vedere la stabilirea bazei de calcul nu este de natură a înlătura viciul de neclaritate, în condițiile în care categoriile de drepturi salariale enumerate în cuprinsul acestei norme nu au natura unor sporuri.

Totodată, legiuitorul stabilește că baza de calcul se raportează la „*ultimele luni consecutive de activitate*”, determinate conform anexei 3. Cu alte cuvinte, perioada de 25 de ani prevăzută în anexa nr. 3 se referă la ultimele 300 de luni **consecutive** de activitate. Legiuitorul nu prevede, însă, care este modalitatea de calcul a pensiei atunci când subiecții vizați de normă și-au întrerupt activitatea, dar, totuși, au 25 de ani sau mai mult vechime în una dintre profesiile vizate, având în vedere că, în acest caz, nu mai poate fi îndeplinită condiția ca lunile să fie consecutive. Așa se întâmplă, de exemplu, în cazul în care persoana a demisionat din una dintre profesii pentru a putea exercita o alta sau când ulterior demisiei s-a reîntors în profesia inițială.

În toate aceste situații, și în multe altele, *de facto* persoanei i se neagă dreptul la pensie de serviciu numai pentru că nu este îndeplinită condiția consecutivității, sau cel puțin norma este extrem de imprecisă cu privire la modalitatea de determinare a pensiei în atare împrejurări.

Așadar, **identificarea domeniului de aplicare a normei este imposibilă, având în vedere că aceasta nu este clară nici cu privire la sfera subiecților la care se referă și nici cu privire la condițiile în care se acordă pensia de serviciu pe care teoretic o reglementează.**

a.2. La fel de neclare sunt și dispozițiile art. 211 alin. (1¹), introdus prin Legea dedusă controlului de constituționalitate.

Astfel, conform art. 211 alin. (1¹) „*Pentru pensiile de serviciu stabilite până la data de 31 decembrie 2028, baza de calcul folosită este media indemnizațiilor de încadrare brute lunare și*

sporurile cu caracter permanent dintr-un număr de luni consecutive stabilit conform eșalonării prevăzute în anexa nr. 3 din ultimii 10 ani de activitate, realizată înainte de data pensionării, în funcțiile de judecător, procuror, judecător la Curtea Constituțională, magistrat-asistent la Înalta Curte de Casație și Justiție și la Curtea Constituțională, precum și în calitate de personal de specialitate juridică prevăzut la art. 221 alin. (1)”.

În ceea ce privește pensiile stabilite între data intrării în vigoare a legii și data de 31 decembrie 2028, relevante sunt și prevederile art. XIII alin. (5) și (6) din Legea dedusă controlului de constituționalitate, care prevăd că:

„(5) Persoanele prevăzute la alin. (1) care, până la data intrării în vigoare a prezentei legi, îndeplinesc cerințele legale pentru a beneficia de pensie de serviciu conform reglementărilor în vigoare anterior modificărilor și completărilor aduse prin prezenta lege, precum și persoanele care, până la această dată, au o vechime de minimum 25 de ani conform aceluiași reglementări, beneficiază de drepturile aferente pensiei de serviciu în condițiile reglementate anterior intrării în vigoare a prezentei legi.

(6) Prevederile alin. (5) se aplică până la data de 31 decembrie 2028”.

Din cuprinsul celor două prevederi legale rezultă că, pe de o parte legiuitorul a stabilit, prin art. 211 alin. (1¹), că între data intrării în vigoare a legii și data de 31 decembrie 2028 pensia se determină conform mecanismului prevăzut în această dispoziție, respectiv prin folosirea unei baze de calcul care să aibă în vedere veniturile realizate conform eșalonării din anexa nr. 3, pe când, în același act normativ, cu privire la aceeași categorie de persoane se prevede că în măsura în care îndeplineau condițiile de înscriere la pensie la data intrării în vigoare a legii, în intervalul de timp menționat beneficiază de dreptul la pensie în condițiile reglementate de legislația anterioară, care prevede un cu totul alt mecanism de calcul.

Așadar, cu privire la (cel puțin parțial) aceeași categorie de subiecți, legea prevede în același timp două modalități de calcul a pensiei vădit incompatibile.

De asemenea, cele anterior arătate cu privire la sintagma „sporuri cu caracter permanent” rămân în continuare aplicabile.

Totodată, referitor la mecanismul de calcul prevăzut de art. 211 alin. (1¹), legiuitorul statuează că vor fi avute în vedere un „număr de luni consecutive stabilit conform eșalonării prevăzute în anexa nr. 3 din ultimii 10 ani de activitate”.

Așa fiind, pe de o parte trebuie avută în vedere o perioadă de 10 ani de activitate, iar, pe de altă parte, o eșalonare prevăzută în anexa 3. Însă, anexa nr. 3 reglementează o creștere treptată a intervalului în raport de care se determină cuantumul pensiei, interval care se majorează eșalonat de la 12 luni la 300 de luni. În acest context, se ridică problema modalității de calcul a pensiei în acele situații în care, la data formulării cererii de pensie, eșalonarea se raportează la o perioadă inferioară celei de 120 de luni (10 ani).

Cu alte cuvinte, până în iulie 2035, când perioada de referință avută în vedere conform anexei 3 este de 120 de luni, **norma este complet neclară cu privire la modalitate de aplicare.** Mai mult, norma nu prevede ce se întâmplă în acele situații în care persoana îndeplinește, conform legislației actualmente în vigoare condițiile de pensionare, dar nu îndeplinește condițiile prevăzute în anexă,

respectiv nu a ocupat o funcție dintre cele prevăzute la art. 211 alin. (1), cel puțin intervalul menționat în anexă. În fine, dacă ceea ce a avut în vedere legiuitorul este alegerea unei perioade contributive din ultimii 10 ani de activitate, perioadă având întinderea statuată în anexa nr. 3, norma rămâne în continuare neclară, nefiind prevăzute condițiile în care are loc această alegere și, mai cu seamă, de cine și când va fi realizată alegerea.

Tot în legătură cu art. 211 alin. (1¹), este de remarcat că, în enumerarea profesiilor în care se impune a fi realizată activitatea avută în vedere, legiuitorul folosește conjuncția „și”, iar nu conjuncția „sau” [„realizată înainte de data pensionării, **în funcțiile de judecător, procuror, judecător la Curtea Constituțională, magistrat-asistent la Înalta Curte de Casație și Justiție și la Curtea Constituțională, precum și în calitate de personal de specialitate juridică prevăzut la art. 221 alin. (1)**”], context în care se ridică întrebarea dacă în ipoteza normei activitatea avută în vedere la stabilirea bazei de calcul trebuie să fie realizată în toate aceste funcții (așa cum ar indica conjuncția „și”) ori numai în una sau unele dintre acestea, cum ar fi în mod rezonabil.

a.3. Forma modificată a art. 211 alin. (3) și (4) ridică, de asemenea, substanțiale probleme de aplicare.

În forma modificată cele două norme au următorul cuprins: „(3) *De pensia de serviciu beneficiază, la împlinirea vârstei standard de pensionare prevăzute de sistemul public de pensii, judecătorii, procurorii, judecătorii de la Curtea Constituțională, magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, de la Curtea Constituțională și personalul de specialitate juridică prevăzut la art. 221 alin. (1) cu o vechime între 20 și 25 de ani numai în aceste funcții, în acest caz quantumul pensiei fiind micșorat cu 1% din baza de calcul, pentru fiecare an care lipsește din vechimea integrală de 25 de ani, quantumul pensiei nete neputând depăși media veniturilor nete aferente bazei de calcul astfel reduse. Prevederile alin. (4) se aplică în mod corespunzător și persoanelor prevăzute de prezentul alineat.*

(4) Persoanele care au o vechime de cel puțin 25 de ani numai în funcțiile enumerate la alin. (1) se pot pensiona la împlinirea vârstei standard de pensionare prevăzute de sistemul public de pensii și pot beneficia de pensie de serviciu, chiar dacă la data pensionării au o altă ocupație. În acest caz, pensia de serviciu este egală cu 80% din baza de calcul reprezentată de media indemnizațiilor de încadrare brute lunare și sporurile cu caracter permanent din ultimele luni de activitate înainte de data eliberării din funcție, raportate la un judecător sau procuror în activitate, în condiții identice de funcție, vechime și grad profesional, corespunzătoare perioadei de activitate anterioare lunii în care se depune cererea de pensionare, conform eșalonării prevăzute în anexa nr.3, în funcție de data acordării pensiei de serviciu. De această pensie de serviciu pot beneficia numai persoanele care au fost eliberate din funcție din motive neimputabile acestora. Quantumul net al pensiei nu poate fi mai mare decât 100% din media veniturilor nete aferente bazei de calcul.”

În ceea ce privește alineatul (3), **printre multiplele sale deficiențe de redactare se numără și cea referitoare la modalitatea de calcul.** Astfel, norma statuează că, în cazul subiecților la care se referă, „*quantumul pensiei [urmează a fi] micșorat cu 1% din baza de calcul*”.

Or, quantumul pensiei și baza de calcul sunt două noțiuni diferite care, deși aflate în strânsă legătură, nu se pot substitui. În acest caz, este neclar dacă ceea ce se reduce cu procentul de 1% este valoarea pensiei rezultate în urma aplicării procentului de 80% asupra bazei de calcul sau însăși baza de calcul. Dacă ceea ce se reduce este valoarea pensiei, atunci referirea la baza de calcul devine lipsită

de noimă, iar dacă ceea ce se reduce este baza de calcul, atunci mențiunea referitoare la „quantumul pensiei” este din nou lipsită de fundament. Față de teza penultimă a normei, pare că dorința legiuitorului a fost să reducă baza de calcul, dar în acest caz, ceea ce se reduce nu este cuantumul pensiei, ci valoarea bazei de calcul, cuantumul pensiei fiind influențat doar indirect.

Referitor la alineatul (4), **mecanismul de calcul este din nou unul extrem de echivoc**. Pe de o parte legiuitorul statuează că baza de calcul este formată din „*media indemnizațiilor de încadrare brute lunare și sporurile cu caracter permanent din ultimele luni de activitate înainte de data eliberării din funcție*” iar, pe de altă parte, că se va raporta la „*un judecător sau procuror în activitate, în condiții identice de funcție, vechime și grad profesional, corespunzătoare perioadei de activitate anterioare lunii în care se depune cererea de pensionare*”.

Cele două mecanisme de calcul sunt, în sine, incompatibile. Fie raportarea se face la media indemnizațiilor de încadrare brute lunare și sporurile cu caracter permanent din ultimele luni de activitate înainte de data eliberării din funcție, respectiv la veniturile efectiv realizate de către persoana în cauză, fie la un judecător sau procuror în activitate, în condiții identice de funcție, vechime și grad profesional, corespunzătoare perioadei de activitate anterioare lunii în care se depune cererea de pensionare, care, prin definiție, poate avea alte venituri decât persoana ce dorește să se înscrie la pensie.

Mai mult, norma nu prevede care este modalitatea de determinare a pensiei în cazul celorlalte categorii profesionale decât judecător sau procuror, respectiv cum se determină bunăoară cuantumul pensiei pentru un magistrat-asistent sau judecător constituțional în ipoteza reglementată de aceasta.

În fine, **față de modalitatea de formulare, nu se poate determina dacă teza finală a normei, referitoare la venitul net aferent bazei de calcul, are în vedere baza de calcul determinată conform indemnizațiilor de încadrare brute lunare și sporurile cu caracter permanent din ultimele luni de activitate sau cele realizate de judecătorul ori procurorul aflat în funcție**.

3.b. Imprevizibilitatea și impredictibilitatea legii

Referitor la caracterul impredictibil și imprevizibil al legii, după cum a arătat și Înalta Curte de Casație și Justiție, aceasta **modifică în mod fundamental regimul dreptului la pensie al magistraților sub aspectul vechimii și al modalității de calcul**. Dacă în raport de legislația actuală beneficiază de dreptul la pensie de serviciu orice magistrat care a realizat o vechime în magistratură de cel puțin 25 de ani, vechime pentru determinarea căreia se are în vedere și activitatea derulată în alte profesii juridice asimilate, iar cuantumul pensiei se stabilește prin aplicarea unui procent de 80% asupra unei baze de calcul, reprezentată de indemnizația de încadrare brută lunară și sporurile avute în ultima lună de activitate înainte de data pensionării, în filosofia noii legi, legiuitorul prevede suplimentar o vârstă minimă de pensionare (aparent, dar discutabil, 60 de ani), impune ca vechimea să fie realizată exclusiv în magistratură și modifică semnificativ modalitatea de calcul, raportarea urmând a fi făcută la veniturile realizate într-un interval de 25 de ani, toate acestea în lipsa unor norme tranzitorii efective.

Astfel, în ceea ce privește vârsta de pensionare, dacă în actuala legislație magistratul se putea pensiona indiferent de vârstă, cu unica condiție de a avea o vechime în magistratură de 25 de ani, însă cu posibilitatea valorificării vechimii realizate în alte profesii juridice expres menționate, ceea ce putea însemna deschiderea dreptului la pensie în jurul vârstei de 48 de ani, în noua lege, orice magistrat

născut după anul 1975 se va putea pensiona cel mai devreme la vârsta de 60 de ani (dacă aceasta este, într-adevăr, vârsta standard avută în vedere).

Sub acest aspect, se impune a fi subliniat faptul că, deși legiuitorul a prevăzut teoretic o creștere eșalonată a vârstei de pensionare în anexa nr. 4 la Lege, în realitate, având în vedere modul defectuos de concepere, respectiv raportarea an la an, eșalonarea lipsește cu desăvârșire. Spre exemplu, o persoană care în anul 2026 va avea vârsta de 50 de ani, nu va îndeplini condițiile de pensionare decât la vârsta de 60 de ani, pentru că, în mod evident, nu va putea avea 52 de ani în 2027 sau 53 de ani în 2028. În realitate, așa cum am arătat, pentru toate persoanele născute începând cu anul 1975 și care în 2023 sau 2024 ar îndeplini condițiile de pensionare conform legislației actuale, în raport de legea dedusă controlului de constituționalitate aceste condiții vor fi îndeplinite abia la împlinirea vârstei de 60 de ani. Acest lucru echivalează cu o **creștere bruscă și uno ictu de 12 ani a vârstei de pensionare**.

Mai mult, tot legat de vârsta de pensionare, deși legiuitorul prevede în continuare o vechime minimă în profesie de 25 de ani, **în realitate vechimea în profesie ajunge să fie de 37 sau 38 de ani pentru cei care au intrat în magistratură imediat după absolvirea facultății, respectiv o vechime în profesie chiar mai mare decât stagiul complet de cotizare prevăzut în sistemul public de pensii**. În fine, dacă în legislația actuală se prevede echivalarea vechimii realizate în alte profesii juridice expres menționate, fără nicio limitare, prin noua lege această echivalare este înlăturată complet, urmând ca pe o perioadă tranzitorie de 5 ani să fie avută în vedere numai o vechime maximală de 5 ani, care urmează a fi redusă gradual.

Toate acestea configurează o modificare fundamentală a regimului juridic al dreptului magistraților la pensie, modificare intervenită brusc și fără niciun fel de aplicare tranzitorie, ceea ce încalcă principiul securității juridice prevăzut de art. 1 alin. (5) din Constituție.

Este suficient să exemplificăm, în acest sens, că o persoană intrată în magistratură în septembrie 1998 și născută în 1975, îndeplinește, conform legii actuale, condițiile de pensionare în septembrie 2023, însă, dacă modificările vor intra în vigoare, aceasta se va mai putea pensiona numai în anul 2035.

O asemenea schimbare fundamentală este cu atât mai surprinzătoare cu cât legislația actuală în materie, respectiv Legea nr. 303/2022, a intrat în vigoare în decembrie 2022. În plus, contravine în mod flagrant politicii legislative de până în prezent, în privința modificării regimului juridic al vârstei de pensionare, în condițiile în care, spre exemplu, prin Legea nr. 263/2010, legiuitorul a majorat vârsta standard de pensionare pentru bărbați de la 62 la 65 de ani într-un interval de 15 ani.

3.c. Fundamentarea actului normativ

În ceea ce privește lipsa de fundamentare a actului normativ, ne însușim pe deplin cele arătate de Înalta Curte de Casație și Justiție în obiecția formulată, **legea dedusă controlului de constituționalitate fiind lipsită de orice studiu de impact sau cercetări care să justifice nevoia adoptării sale, contrar jurisprudenței constante și nechivoce a Curții Constituționale.**

În ceea ce privește referirea în Expunerea de motive la PNRR, facem următoarele mențiuni suplimentare. Pe de o parte, așa cum rezultă din declarațiile publice ale reprezentanților partidelor politice aflate la guvernare, necesitatea modificării nu a fost impusă de Comisia Europeană, ci a fost asumată voluntar de către statul român. În acest sens, cu titlu de exemplu, facem trimitere la declarația

ministrului muncii, din 24 octombrie 2022, când, după primirea raportului Băncii Mondiale și în urma discuției cu Comisarul european responsabil pentru locuri de muncă și drepturi sociale, a arătat public că, „aproape sigur procentul de 9,4 - acea măsură anti-românească și acel 2070 ales aleatoriu pe care nici Comisia Europeană nu îl înțelege, cu siguranță va fi scos din PNRR (plafonul de 9,4% din PIB care limitează cheltuielile cu pensiile - n.r.)”, „procent pentru pensii care nu există în niciun PNRR din statele membre ale UE” (http://stiri.tvr.ro/marius-budai--banca-mondiala-ne-a-trimis-raportul-cu-cerin--ele-privitoare-la-pnrr--pensiile-militare---cuprinse-intr-un-jalon_917042.html#view).

Pe de altă parte, actuala legislație a fost adoptată în decembrie 2022 și a fost motivată tot de necesitatea îndeplinirii obligațiilor asumate prin PNRR. Noile Legi ale Justiției, nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor, nr. 304/2022 privind organizarea judiciară și nr. 305/2022 privind Consiliul Superior al Magistraturii, au intrat în vigoare la data de 16 decembrie 2022.

Proiectul Legii nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor, trimis Parlamentului, nu conținea modificări cu privire la pensiile judecătorilor și procurorilor. Prin urmare, după dezbateri succesive pe articole cu privire la proiectul vizând cele trei Legi al Justiției, în cele două Camere ale Parlamentului, au fost votate prevederi în materia dreptului la pensie al judecătorilor și procurorilor similare celor din Legea nr. 303/2004. Însă, după numai 3 zile de la intrarea în vigoare a Legii nr. 303/2022 s-a trimis Consiliului Superior al Magistraturii proiectul Legii privind modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu.

4. Cu privire la lipsa avizului Consiliului Superior al Magistraturii

Conform art. 39 alin. (3) din Legea nr. 305/2022 „*Plenul Consiliului Superior al Magistraturii avizează proiectele de acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești*”.

Această competență a Consiliului Superior al Magistraturii își are izvorul în textul constituțional al art. 134 alin. (4), potrivit căruia „*Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică, în realizarea rolului său de garant al independenței justiției*”.

Referitor la această normă, Curtea Constituțională a reținut, prin Decizia nr. 63/2017, următoarele: „*Deși norma constituțională, exprimând rolul de garant al independenței justiției al Consiliului Superior al Magistraturii, nu face niciun fel de referire expresă la obligația inițiatorilor proiectelor de acte normative de a solicita avizul acestei autorități, avizarea proiectelor de acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești este tratată în legea de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii, la care Legea fundamentală face trimitere.*

104. *Însă Curtea a circumscris sfera de cuprindere a sintagmei "acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești", în funcție de care se poate determina obligația legală și constituțională a autorităților competente de a solicita avizul Consiliului Superior al Magistraturii. În considerentele Deciziei nr.901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.503 din 21 iulie 2001, Curtea Constituțională a reținut că sintagma se referă numai la actele normative care privesc în mod direct organizarea și funcționarea autorității judecătorești, precum modul de funcționare al instanțelor, cariera magistraților, drepturile și obligațiile acestora etc.”*

Deși prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 187 din 22 decembrie 2022 a fost avizat favorabil, cu observații, proiectul de Lege privind modificarea și completarea unor

acte normative din domeniul pensiilor de serviciu, transmis Consiliului de către Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, se impune a fi observat că proiectul de act normativ înaintat spre avizare Consiliului este complet străin de forma adoptată prin Legea dedusă controlului de constituționalitate *a priori*.

De altfel, așa cum s-a arătat, între forma adoptată inițial în Senat și forma adoptată ulterior de Camera Deputaților există diferențe atât de mari, încât a fost nevoie de retrimiteră proiectului la Senat în vederea respectării principiului bicameralismului.

Bunăoară, în forma supusă avizării nu exista nicio condiție referitoare la vârsta standard la data pensionării, baza de calcul era formată din media indemnizațiilor de încadrare brute lunare și sporurile cu caracter permanent aferente oricărui 12 luni din ultimii 10 de ani de activitate. Or tocmai cele două elemente (vârsta de pensionare și modul de calcul), modificate fundamental în cursul procesului legislativ, **afectează esența dreptului la pensie al magistraților.**

În acest context, **având în vedere diferența de conținut între actul avizat și cel votat, nesolicitarea unui nou aviz Consiliului echivalează cu lipsa avizului.** Or, Curtea Constituțională a arătat în jurisprudența sa că lipsa solicitării avizului constituie o încălcare a exigențelor constituționale, atunci când acest aviz este impus de prevederile legale (a se vedea, de exemplu, Decizia nr. 141 din 13 martie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 389 din 17 mai 2019).

În caz contrar, a admite că a fost îndeplinită obligația legală de a solicita avizul Consiliului Superior al Magistraturii ar echivala cu golirea de conținut a acestei obligații și transformarea sa într-o simplă formalitate, contrar rațiunilor care o justifică. De asemenea, într-o atare interpretare s-ar putea conchide că este îndeplinită obligația chiar și atunci când actul normativ pentru care s-a solicitat avizul avea un cu totul alt obiect de reglementare decât cel în final adoptat.

Față de cele arătate, **adoptarea actului normativ într-o formă evident și vădit diferită față de cea avută în vedere de Consiliul Superior al Magistraturii la momentul adoptării Hotărârii nr. 187 din 22.12.2022 contravine art. 1 alin. (3) și (5), raportate la art. 133 alin. (1) din Constituție**, după cum judicios a arătat și Înalta Curte de Casație și Justiție.

II. Motive de neconstituționalitate intrinsecă

1. Modificările referitoare la pensia de serviciu a judecătorilor și procurorilor, cuprinse în legea dedusă controlului de constituționalitate, încalcă independența justiției

1.1. Problema pensiei de serviciu a magistraților a făcut obiectul a numeroase excepții și obiecții de neconstituționalitate. În acest context, printr-o multitudine de decizii, Curtea Constituțională a subliniat, în mod constant și neechivoc, că pensia de serviciu constituie o componentă esențială a independenței justiției, componentă care beneficiază de protecție constituțională.

Astfel, spre exemplu, prin Decizia nr. 20 din 2 februarie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 72 din 18 februarie 2000, Curtea Constituțională a reținut că „*instituirea pensiei de serviciu pentru cadrele militare și pentru magistrați nu reprezintă un privilegiu, ci este justificată în mod obiectiv, ea constituind o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutelor speciale cărora trebuie să li se supună militarii și magistrații. Astfel, aceste statute*

speciale stabilite de Parlament prin legi sunt mult mai severe, mai restrictive, impunând militarilor și magistraților obligații și interdicții pe care celelalte categorii de asigurați nu le au.”

Totodată, prin Decizia nr. 873 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010, Curtea Constituțională a reținut că „*independența justiției include securitatea financiară a magistraților, care presupune și asigurarea unei garanții sociale, cum este pensia de serviciu a magistraților*” iar „*principiul independenței justiției apără pensia de serviciu a magistraților, ca parte integrantă a stabilității financiare a acestora, în aceeași măsură cu care apără celelalte garanții ale acestui principiu. Atât în jurisprudența Curții Constituționale a României, cât și în jurisprudența altor Curți Constituționale s-a statuat că stabilitatea financiară a magistraților reprezintă una dintre garanțiile independenței justiției*”.

De asemenea, prin Decizia nr. 433 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 768 din 10 decembrie 2013, Curtea Constituțională a subliniat că „*În considerarea situației specifice deosebite a unor categorii socioprofesionale, legiuitorul poate institui tratamente juridice diferențiate atât prin condiții și criterii de acordare derogatorii, cât și printr-un mod de calcul și quantum diferite ale pensiilor*”. Curtea Constituțională a statuat, „*referitor la pretinsa discriminare în sens favorabil a categoriilor profesionale ce beneficiază, în temeiul și condițiile legii, de pensii de serviciu, printre care se numără și pensia de serviciu acordată magistraților*”, că „*are o bogată jurisprudență prin care arată, în esență, că reglementarea regimului juridic al pensiilor de serviciu într-un mod diferit decât cel propriu sistemului general al asigurărilor sociale nu constituie o discriminare în sensul art. 16 alin. (1) din Constituție sau al art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*”. „*La acordarea acestui beneficiu, legiuitorul a avut în vedere importanța pentru societate a activității desfășurate de această categorie socioprofesională, activitate caracterizată printr-un înalt grad de complexitate și răspundere, precum și de incompatibilități și interdicții specifice*”.

Relevantă este și Decizia nr. 501 din 30 iunie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 618 din 14 august 2015, prin care Curtea Constituțională a reținut că pensia de serviciu a magistraților „*a fost instituită în vederea stimulării stabilității în serviciu și formării unei cariere în magistratură. Conform reglementărilor menționate, pensia de serviciu se acordă la împlinirea vârstei de pensionare numai magistraților care, în privința totalului vechimii lor în muncă, îndeplinesc condiția de a fi lucrat un anumit număr de ani numai în magistratură. Instituirea pensiei de serviciu pentru magistrați nu reprezintă un privilegiu, ci este justificată în mod obiectiv, ea constituind o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutului special căruia trebuie să i se supună magistrații*”.

Prin Decizia nr. 45 din 30 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 199 din 5 martie 2018, Curtea Constituțională a reconfirmat regimul sever al incompatibilităților magistraților, făcând și comparația cu alte sisteme de drept: „*Spre deosebire de alte sisteme constituționale (spre exemplu, Germania sau Suedia; a se vedea Avizul nr. 806/2015 privind libertatea de expresie a judecătorilor, adoptat de Comisia de la Veneția, la cea de-a 103-a sa reuniune plenară din 19-20 iulie 2015), care sunt mai permissive în ceea ce privește compatibilitatea funcției de judecător cu cele de demnitate publică, în sistemul nostru constituțional normele antereferte sunt foarte stricte cu privire la incompatibilitățile care însoțesc funcția de judecător/procuror, rațiunea acestora fiind*

aceea de a evita confuziunea între aceste funcții și orice alte funcții publice sau private, indiferent de natura lor (politică sau economică)” – paragr. 169.

De asemenea, prin Decizia nr. 153 din 6 mai 2020, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 489 din 10 iunie 2020, Curtea a subliniat următoarele: „**Nivelul adecvat al remunerării și al cuantumului pensiilor magistraților reprezintă o compensație parțială a lipsei unor drepturi fundamentale, din categoria drepturilor exclusiv politice (dreptul de a fi ales în Camera Deputaților, Senat, în funcția de Președinte al României ori în organele administrației locale, precum și dreptul de a fi ales în Parlamentul European) și a drepturilor social-economice (dreptul la negocieri colective în materie de muncă, dreptul la grevă, libertatea economică), precum și a incompatibilităților stabilite la nivel constituțional pe parcursul întregii cariere profesionale [potrivit art.125 alin.(3) din Constituție, funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior, o dispoziție similară fiind prevăzută în privința procurorilor de art.132 alin.(2) din Constituție].** Acestor incompatibilități li se adaugă **interdicțiile** prevăzute de Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor. Pe de altă parte, stabilirea nivelului pensiei ține seama de **responsabilitățile și riscurile profesiei de magistrat, care privesc întreaga durată a carierei acestuia**”.

Totodată, prin Decizia nr. 900 din 15 decembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1274 din 22.12.2020, Curtea Constituțională a subliniat că „**orice reglementare referitoare la salarizarea și stabilirea pensiilor magistraților trebuie să respecte cele două principii, al independenței justiției și al statului de drept, cadrul constituțional actual fundamentând securitatea financiară a magistraților**”.

În fine, Curtea Constituțională a statuat, în mod consecvent, că abrogarea reglementărilor referitoare la pensia de serviciu a magistraților încalcă dispozițiile constituționale care consacră independența justiției (a se vedea, de exemplu, Decizia nr. 153/2020).

1.2. Pensia de serviciu a magistraților beneficiază de o amplă consfințire și la nivel internațional.

Printre altele, Principiile fundamentale privind independența magistraturii, adoptate de cel de-al VII-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților și confirmate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin rezoluțiile nr. 40/32 din 29 noiembrie 1985 și nr. 40/146 din 13 decembrie 1985, prevăd că „**durata mandatului judecătorilor, independența acestora, siguranța lor, remunerația corespunzătoare, condițiile de muncă, pensiile și vârsta de pensionare sunt în mod adecvat garantate prin lege**”.

De asemenea, art. 6.4. din Carta europeană privind statutul judecătorilor, statuează că „**În mod special, statutul garantează judecătorului sau judecătoarei care a împlinit vârsta legală pentru încetarea funcției, după ce a exercitat-o ca profesie o perioadă determinată, plata unei pensii al cărei nivel trebuie să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații primite pentru activitatea jurisdicțională**”. Totodată, potrivit art. 8-3 din Carta Universală a Judecătorului, judecătorul are dreptul să ceară pensionarea și să primească o pensie corespunzătoare nivelului profesiei sale.

Art. 7 din Magna Carta a Judecătorilor, adoptată de Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni în anul 2011, statuează că, după consultarea puterii judiciare, statul trebuie să asigure resursele umane, materiale și financiare necesare pentru buna funcționare a justiției. *Pentru a fi departe*

de orice influențe nepotrivite, judecătorul trebuie să beneficieze de o remunerație și de un sistem de pensionare adecvate, care să fie stabilite prin lege.

Potrivit art. 2.21 lit. a), b) din Declarația Universală privind Independența Justiției (Declarația „Montreal”), în timpul exercitării funcției lor, judecătorii trebuie să primească salarii și, după pensionare, aceștia trebuie să primească pensii, iar **salariile și pensiile judecătorilor trebuie să fie adecvate, proporționale cu statutul, demnitatea și responsabilitatea funcției lor.**

Recomandarea nr. R (94)12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei cu privire la independența, eficacitatea și rolul judecătorilor a subliniat importanța independenței judecătorilor în scopul întăririi preeminenței dreptului în statele democratice și în considerarea art. 6 CEDO, precum și a „Principiilor fundamentale privind independența puterii judecătorești” (adoptate de ONU), stabilind obligația statelor de a veghea ca statutul și remunerația judecătorilor să fie **pe măsura demnității profesiei lor și a responsabilităților pe care și le asumă.**

Prin Decizia nr. 873 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010, Curtea Constituțională – după ce a făcut trimitere expresă la „Recomandarea nr. R (94)12 cu privire la independența, eficacitatea și rolul judecătorilor, adoptată la 13 octombrie 1994 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei”, la „Principiile fundamentale privind independența magistraturii, adoptate de cel de-al VII-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților (Milano, 26 august - 6 septembrie 1985) și confirmate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin rezoluțiile nr. 40/32 din 29 noiembrie 1985 și nr. 40/146 din 13 decembrie 1985”, la „Carta europeană privind statutul judecătorilor, adoptată în anul 1998” –, a constatat că **în toate aceste documente principiile și măsurile stabilite cu privire la statutul și drepturile magistraților sunt puse în relație directă cu prevederile art. 10 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și cu cele ale art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, referitoare la dreptul fundamental al oricărei persoane de a fi judecată de un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege.**

În aceste condiții, Curtea Constituțională a constatat că, deși unele dintre documentele internaționale menționate au valoare de recomandare prin prevederile pe care le conțin și prin finalitățile pe care le urmăresc, fiecare dintre acestea vizează direct texte cuprinse în pacte și în tratate la care România este parte și, prin urmare, se înscriu în spiritul prevederilor art. 11 și 20 din Constituție.

Din cuprinsul celor anterior arătate, **rezultă că pensia de serviciu a magistraților beneficiază de protecție constituțională și de protecția conferită de instrumentele internaționale adoptate sau ratificate de România sub un dublu aspect: cuantumul pensiei și vârsta de pensionare.** Cele două componente sunt garantate și protejate ca o compensație parțială pentru lipsirea de o serie de drepturi fundamentale, de care beneficiază ceilalți cetățeni, în condițiile incompatibilităților și interdicțiilor ce le sunt impuse, precum și pentru responsabilitatea și riscurile pe care le presupune profesia.

1.3. Încălcarea independenței personale a judecătorilor și a principiului neretroactivității [art. 15 alin. (2) din Constituție]

Regimul juridic al pensiei de serviciu al magistraților, instituit prin legea dedusă verificării, **încalcă independența acestora, prin modificările aduse cuantumului pensiei și instituirea vârstei standard de pensionare.**

De asemenea, astfel cum a subliniat Înalta Curte de Casație și Justiție, în excepția de neconstituționalitate cu care a sesizat Curtea Constituțională, „Dispozițiile art. III din Legea criticată **încalcă principiul independenței justiției, dar și pe cel al neretroactivității legii civile reglementat prin art. 15 alin. (2) din Constituție.**

*Prin Decizia nr. 900/2020, antereferită, Curtea Constituțională a reținut, cu privire la regimul juridic al pensiilor reglementate prin legi speciale, inclusiv cel al magistraților, că „legiuitorul este liber să acorde, să modifice sau să suprimă componenta suplimentară a pensiei de serviciu, în funcție de posibilitățile financiare ale statului”, **această intervenție legislativă nu se poate face cu încălcarea principiului tempus regit actum, legiuitorul fiind ținut să respecte principiile și valorile constituționale cu privire la opțiunile legislative.***

*Or, așa cum am arătat anterior, opțiunile legiuitorului în materia pensiei de serviciu a magistraților sunt circumscrise condiției de **respectare a garanțiilor independenței justiției, garanții între care se numără și obligația pozitivă a statului de a asigura stabilitatea financiară a magistraților atât în timpul activității, cât și ulterior încetării acesteia**”.*

Instanța supremă a citat o serie de decizii ale Curții Constituționale, precum și dispoziții ale documentelor internaționale la care România este parte, conchizând că, din ansamblul tuturor acestor statuări cu valoare de principiu rezultă că, deși este acceptabilă din punct de vedere constituțional o diminuare a componentei suplimentare a pensiei de serviciu (în privința componentei necontributive), atare constatare este aplicabilă doar în privința celorlalte categorii de pensii stabilite în baza unor reglementări speciale, diferite de cele din sistemul de pensii publice, **nu însă și în privința magistraților, întrucât se opun garanțiile independenței acestora, în configurația stabilită de Curtea Constituțională în jurisprudența sa, cu referire la dispozițiile art. 124 alin. (3) și ale art. 132 alin. (1) din Legea fundamentală.**

În același sens, Înalta Curte de Casație și Justiție a arătat că: „*Reducerea cuantumului pensiilor ca urmare a aplicării cumulative a tuturor măsurilor reglementate prin această lege [ex: recalcularea pensiei de serviciu, revizuirea numărului lunilor ce constituie baza de calcul, ajungându-se până la 25 ani (300 de luni) și aplicarea impozitului] constituie o măsură prin care afectarea este atât de substanțială, încât echivalează cu anularea beneficiului pensiei de serviciu*”.

a.1. Cuantumul pensiei

Referitor la cuantumul pensiei, așa cum reiese neechivoc din cuprinsul jurisprudenței constituționale și al instrumentelor internaționale, magistrații trebuie să beneficieze de o pensie de serviciu cât mai apropiată în quantum de valoarea drepturilor salariale de care au beneficiat în activitate. **În mod evident, elementul de referință avut în vedere nu este cuantumul veniturilor de pe toată durata de activitate, ci cuantumul acestora la data înscrierii la pensie, pentru că altminteri valoarea pensiei depinde de aspecte complet neprevăzute și aflata în afara oricărei posibilități de**

control și de previzibilitate, precum valoarea cu care s-au diminuat aceste venituri ca urmare a inflației.

În acord cu jurisprudența Curții Constituționale, **cuantumul pensiei magistraților este o componentă a principiului independenței justiției, care include și alte garanții**; securitatea financiară a magistraților, element al independenței justiției, presupune și asigurarea pensiei de serviciu, ca garanție socială; principiul independenței justiției apără pensia de serviciu a magistraților, în aceeași măsură în care apără celelalte garanții ale acestui principiu; acordarea pensiei de serviciu magistraților este o componentă a independenței justiției, garanție a statutului de drept (a se vedea, spre exemplu, Decizia nr. 873/2010 și Decizia nr. 900/2020).

Or, Legea dedusă controlului de constituționalitate *a priori* contravine în mod flagrant standardului de protecție menționat. În acest sens, subliniem că **mecanismul de calcul instituit, deși aparent favorabil, este în realitate complet atipic și conduce la stabilirea unei pensii al cărei cuantum poate fi chiar inferior celui ce ar putea fi stabilit în sistemul public de pensie.**

Astfel, baza de calcul utilizată de legiuitor este reprezentată de media indemnizațiilor brute și a sporurilor cu caracter permanent realizate în cei 25 de ani anteriori deschiderii dreptului la pensie, venituri asupra cărora se aplică procentul de 80%. **Spre deosebire de orice alt sistem de pensie, baza de calcul a pensiei magistraților nu este supusă niciunei actualizări**, ceea ce înseamnă că, în concret, pensia va fi determinată în raport de veniturile realizate pe parcursul celor 25 de ani, venituri a căror valoare reală actuală a fost mult diminuată ca urmare a inflației.

În concret, **în prezent, 80% din venitul realizat în urmă cu 25 de ani va însemna în cele mai multe cazuri o valoare absolut derizorie** în condițiile în care numai în anul 2022 rata anuală a inflației a fost de 16,4%, ceea ce înseamnă o devalorizare cu 16,4% a unei sume de bani, prin raportare la anul 2021.

În schimb, în sistemul public de pensii, spre exemplu, modalitatea de determinare a punctajului prin raportarea veniturilor efectiv realizate la venitul mediu, coroborată cu actualizarea constantă a punctului de pensie și cu aplicarea indicelui de corecție determină o actualizare a veniturilor ce constituie baza de calcul și aducerea acestora la o valoare proporțională actuală. În același sens, în cazul pensiilor militare, actualizarea veniturilor din perioada de referință prin raportare la o persoană aflată în funcție asigură o corecție a devalorizării veniturilor de referință prin inflație.

Așa fiind, **în lipsa unui mecanism de actualizare a sumelor care compun baza de calcul se ajunge la o reducere substanțială a cuantumului pensiei, mult sub valoarea veniturilor nete realizate de magistrat anterior înscrierii la pensie.**

Totodată, nu poate fi ignorat nici faptul că, de-a lungul timpului, **valoarea indemnizației brute a cunoscut oscilații semnificative ca urmare a modificării regimului juridic al sarcinilor fiscale, fără ca acest lucru să se reflecte asupra veniturilor nete realizate.** Menționăm în acest sens, O.U.G. nr. 79/2017, prin care contribuțiile sociale au fost transferate integral la angajat. În raport de acest aspect, baza de calcul a pensiei fluctuează în funcție de aspecte care nu au avut în concret vreun efect asupra veniturilor efectiv realizate, iar magistrații a căror bază de calcul va cuprinde perioada de dinainte de 1 ianuarie 2018 vor suferi o diminuare a pensiei, cu toate că modificarea introdusă prin O.U.G. nr. 79/2017 a fost menită a fi una strict fiscală.

Mai mult, plafonarea cuantumului pensiei la media veniturilor nete care compun baza de calcul conduce la o diminuare și mai drastică a cuantumului pensiei, în condițiile în care aceste venituri au fost substanțial devalorizate pe parcursul celor 25 de ani ca urmare a inflației.

În fine, scăderea cuantumului pensiei la un nivel mult sub cel realizat la data înscrierii la pensie este determinată și de luarea în considerare a unor venituri de la începutul carierei, când veniturile realizate erau substanțial reduse ca urmare a lipsei vechimii în muncă și în specialitate și a lipsei gradelor profesionale.

Toate cele anterior arătate vor conduce la o reducere substanțială a cuantumului pensiei de care beneficiază magistrații, mult sub cuantumul veniturilor nete avute la data pensionării și foarte probabil chiar sub valoarea pensiei determinate conform regulilor din sistemul public de pensii.

a.2. Cu privire la vârsta de pensionare

După cum am arătat, în jurisprudența sa Curtea Constituțională a subliniat că garanțiile constituționale care însoțesc pensia de serviciu a magistraților vizează atât condițiile și criteriile de acordare, cât și cuantumul acesteia (a se vedea, de exemplu, decizia nr. 20 din 2 februarie 2000).

Sub același aspect, prin Decizia nr. 262 din 5 mai 2016, Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 385 din 20 mai 2016, Curtea a reținut că „*în temeiul art.16 din Constituție, care consacră principiul nediscriminării, prevederea conținută de Legea nr.47/1992 nu poate împiedica judecătorul Curții Constituționale care, înainte de împlinirea vârstei de 60 de ani, realizează o vechime de cel puțin 25 de ani în funcțiile enumerate de art.82 alin.(2) din Legea nr.303/2004 să beneficieze de pensia de serviciu prevăzută de acest text de lege*”.

De asemenea, prin Decizia nr. 900/2020, Curtea Constituțională a statuat că „*încă de la data introducerii pensiilor de serviciu ale magistraților, potrivit dispozițiilor art. 103 alin.(1) din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 259 din 30 septembrie 1997, «Magistrații cu o vechime de cel puțin 25 de ani în magistratură beneficiază, la împlinirea vârstei prevăzute de lege, de pensie de serviciu, în cuantum de 80% din venitul net realizat din salariul de bază, sporul pentru vechime în muncă și sporul de stabilitate în magistratură, avute la data pensionării*” . În aceeași decizie, Curtea a mai reținut că „*Pensia de serviciu fiind inerentă «carierei în magistratură», condiția vechimii de 25 de ani trebuie raportată la perioada de timp pe care persoana a dedicat-o efectiv acestei cariere, suportând în mod implicit incompatibilitățile, interdicțiile, responsabilitățile și riscurile pe care le presupune exercitarea profesiei judiciare,...*” și că „*pensiile și vârsta de pensionare trebuie să fie în mod adecvat garantate prin lege*”.

Din cuprinsul considerentelor anterior citate rezultă că standardul constituțional de protecție pentru pensia de serviciu a magistraților vizează inclusiv condițiile de pensionare, iar între aceste condiții se numără dreptul de a beneficia de pensie de serviciu după 25 de ani de vechime în profesie, indiferent de vârsta avută la data realizării vechimii. O atare condiție este justificată de restricțiile, incompatibilitățile, riscurile și răspunderea pe care magistratura le presupune. Cu alte cuvinte, vârsta de pensionare, odată consacrată legal, este garantată constituțional și nu mai poate fi schimbată decât în limitele trasate în jurisprudența Curții (printre care posibilitatea ca, în anumite condiții, să fie diminuată recunoașterea vechimii efectuate în alte profesii juridice asimilate).

Totodată, durata mandatului, care se impune a fi garantată legal, conform *Principiilor fundamentale privind independența magistraturii*, nu poate fi înțeleasă numai ca durată minimală, ci sub toate aspectele sale, inclusiv din perspectiva interdicției de a prelungi obligatoriu acest mandat dincolo de limitele trasate la accederea în profesie. De altfel, în acest sens este art. 6.4. din Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor, care prevede că „*În mod special, statutul garantează judecătorului care a împlinit vârsta legală pentru încetarea funcției, după ce a exercitat-o ca profesie o perioadă determinată, plata unei pensii al cărei nivel trebuie să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații primite pentru activitatea jurisdicțională*”.

În orice caz, stabilirea unei vârste standard de pensionare care conduce la imposibilitatea de pensionare, în raport de legea în vigoare la data accederii în profesie, contravine standardelor internaționale în materie. Sub acest aspect, prin Avizul privind aranjamentele constituționale și separarea puterilor și independența sistemului judiciar și de aplicare a legii din Malta - CDL-AD(2018)028, Comisia de la Veneția a arătat că „*În ceea ce privește vârsta de pensionare, Comisia de la Veneția a exprimat critici dure cu privire la reducerea vârstei de pensionare atunci când acest lucru se aplică judecătorilor în funcție, dar nu există nicio obiecție, în principiu, pentru creșterea vârstei de pensionare în cazul în care judecătorii în funcție își păstrează posibilitatea să se retragă conform regulilor actuale*”. Așadar, chiar dacă s-ar admite că standardul constituțional nu obligă în mod inerent la recunoașterea posibilității de pensionare după o vechime în profesie de cel puțin 25 de ani, **orice modificare în această privință ar putea fi aplicată numai celor care dobândesc calitatea de magistrat după intrarea în vigoare a legii.**

În realitate, **modificarea cumulată a modalității de calcul cu introducerea vârstei minime de pensionare conduce la anularea completă a pensiei de serviciu pentru magistrați și crearea unui regim juridic chiar inferior celui stabilit în sistemul public.**

Sub acest aspect, spre exemplu, în sistemul public de pensii stagiul complet de cotizare este actualmente de 32 de ani și 2 luni pentru femei și de 35 de ani pentru bărbați, iar raportat la Legea criticată, magistraților care au intrat în profesie imediat după absolvirea facultății li se impune o vechime în profesie de 37-38 de ani, la care se adaugă perioada asimilată a studiilor, de 4 ani, ceea ce înseamnă un stagiul total de cotizare de 41-42 de ani. De asemenea, în sistemul public vârsta standard de pensionare pentru femei în iulie 2023 este de 62 de ani și o lună, iar pentru bărbați de 65 de ani. Mai mult, în sistemul public există posibilitatea pensionării anticipate sau anticipate parțiale după realizarea stagiului complet și depășirea acestuia cu un număr de ani, posibilitate nerecunoscută de Legea criticată. În acest sens, raportat la stagiul de cotizare realizat, în sistemul public de pensii femeile judecător și procuror s-ar putea pensiona anticipat parțial de la vârsta de 57 de ani și o lună și anticipat de la vârsta de 58 de ani și 2 luni, așadar sub vârsta prevăzută în legea criticată. De asemenea, judecătorii și procurorii s-ar putea pensiona anticipat parțial de la vârsta de 60 de ani (ca și în legea criticată) și anticipat de la vârsta de 61 de ani. În plus, niciuna dintre facilități recunoscute în sistemul public, precum posibilitatea reducerii vârstei standard de pensionare, reducerea stagiului de cotizare sau majorarea punctajelor în anumite condiții, nu sunt recunoscute de regimul instituit prin Legea criticată.

Coroborând cele arătate cu modalitatea de calcul a pensiei, concluzia care emerge este că legea supusă controlului de constituționalitate nesocotește flagrant toate garanțiile constituționale evocate constant în jurisprudența Curții.

De altfel, pe tot parcursul procesului legislativ, reprezentanții puterii legislative și puterii executive au susținut public că ceea ce se urmărește este înlăturarea pensiilor de serviciu ale magistraților și supunerea acestora „regimului contributivității”. **Mecanismul ales nu a fost cel al abrogării directe a dispozițiilor cuprinse în Legea nr. 303/2022 referitoare la pensia de serviciu, ci modificarea completă a regimului juridic al pensiei de serviciu, actualmente reglementat de aceste norme, până la nivelul la care, în fapt, din multe puncte de vedere, noul regim este chiar inferior celui reglementat prin Legea nr. 263/2010 sau Legea nr. 127/2019.**

Mai trebuie remarcat faptul că **diminuarea dreptului la pensia de serviciu, până aproape la golirea sa completă de conținut, nu este însoțită de nicio reducere a incompatibilităților, restricțiilor, responsabilităților și riscurilor, ci, din contră, coincide cu un moment în care magistratura se confruntă cu una dintre cele mai grave și acute lipse de personal din ultimele decenii.**

1.4. Încălcarea independenței justiției în componenta sa funcțională

Dincolo de afectarea independenței personale a magistraților, legea criticată încalcă și independența sistemului, ca atare, sub multiple aspecte.

În primul rând, așa cum a arătat Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa, încrederea în sistemul de justiție constituie o componentă esențială pentru funcționarea acestuia, dar și un element esențial al statutului de drept (a se vedea, spre exemplu, CEDO, cauza Păduraru împotriva României). Sub acest aspect, de o serie de ani puterea executivă și cea legislativă mențin în mod constant, în spațiul public, o dezbatere legată de pensiile de serviciu ale magistraților, propunând sau adoptând recurent acte normative în această privință care contravin flagrant Constituției, aspect dovedit prin faptul că toate au fost invalidate în controlul de constituționalitate.

Cu ocazia adoptării acestor acte normative, reprezentanții partidelor politice au invocat frecvent aspecte ce afectează grav imaginea justiției și care nu corespund adevărului. În această ambianță se înscrie și legea criticată, la adoptarea căreia s-a afirmat, în multiple rânduri, că este menită să înlăture o serie de „privilegii nesimțite” acordate magistraților, cu toate că, așa cum s-a arătat, Curtea Constituțională a subliniat de nenumărate ori că pensia de serviciu a magistraților nu constituie un privilegiu, ci o compensație parțială pentru restrângerea drepturilor și interdicțiile impuse acestora, dar și pentru responsabilitatea și riscurile specifice magistraturii.

În pofida jurisprudenței Curții Constituționale, pentru că discursul politic penetrează mult mai puternic spațiul public și este mult mai amplu susținut, la nivelul opiniei publice s-a produs o aliniere a percepției cu cele afirmate de reprezentanții celorlalte două puteri, fapt ce a afectat grav imaginea justiției și subminează însuși statul de drept. Ceea ce dorim să subliniem, în esență, este că executivul a propus, iar legiuitorul a adoptat constant acte normative al căror scop nici măcar nu apare ca fiind acela de a reforma sistemul pensiilor de serviciu ale magistraților, având în vedere că toate nesocotesc grav standardul constituțional de protecție reținut constant de către Curte. Scopul apare, mai degrabă, ca fiind acela de a menține o dezbatere publică asupra statutului magistraților, menită să afecteze încrederea în sistemul de justiție. Reiterăm, sub acest aspect, că nu mai departe de luna decembrie 2022, același Guvern și același Parlament, în prezența acelorași condiționalități internaționale, care afirmativ au impus actul normativ criticat, a propus și adoptat

Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor, care prevede un regim juridic al pensiei de serviciu a magistraților vădit diferit.

În al doilea rând, punerea constantă în discuție a statutului magistraților a afectat nu doar încrederea publică în justiție, ci și funcționarea justiției ca serviciu public. În acest sens, trebuie remarcat că în ultimii ani a crescut semnificativ numărul persoanelor care au ales să părăsească sistemul de justiție prin pensionare sau demisie, în timp ce numărul celor care s-au înscris la concursurile de admitere în profesie a scăzut dramatic, ajungându-se constant la neocuparea locurilor scoase la concurs (spre exemplu, numai în anul 2022, un număr de 141 de locuri scoase la concurs au rămas neocupate). Așa s-a ajuns ca sistemul să se confrunte cu cea mai gravă și acută criză de resurse umane din ultimele decenii, până la punctul la care tot mai multe instanțe de judecată și parchete sunt în imposibilitatea de a funcționa ori funcționează deficitar din cauza lipsei de resurse umane.

De altfel, acest aspect a fost evidențiat și de Comisia Europeană în Raportul din 2023 privind statul de drept - capitolul consacrat situației statului de drept din România. În acest context, una dintre rațiunile pensiei de serviciu, reținută în jurisprudența Curții, respectiv aceea de a asigura stabilitatea profesiei, este constant degradată prin modul de exercitare a atribuțiilor în sfera legislativă, de către puterea executivă și cea legislativă.

În al treilea rând, se impune a fi subliniat faptul că, în procesul de adoptare a Legii criticate, **nu a existat nicio analiză de impact a acesteia asupra sistemului judiciar și nici nu a existat o minimă consultare reală cu reprezentanții sistemului, în ciuda solicitărilor în acest sens venite de la aceștia.**

Toate acestea descriu o încălcare sistematică a principiului cooperării loiale între puterile statului, dar și o nesocotire gravă a principiului independenței justiției, puterea legiuitoare folosindu-se de competența sa constituțională de a legifera, pentru a slăbi puterea judecătorească, cu încălcarea garanțiilor și standardelor constituționale menite să instituie și să mențină un just echilibru între puterile în stat, precum și funcționarea adecvată a statului de drept.

Din argumentele anterior relevate, rezultă că **legea criticată încalcă prevederile a art. 124 alin. (3) cu referire la art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție, art. 132 alin. (1) din Constituție, cât și art. 11, art. 20 din Constituție.**

2. Legea criticată încalcă principiul previzibilității și principiul securității juridice

Principiul previzibilității și principiul securității juridice au cunoscut o amplă dezvoltare atât în jurisprudența Curții Constituționale, cât și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene.

În esență, principiul previzibilității reclamă o predictibilitate a efectelor pe care le produce un anumit act normativ, astfel încât să permită subiecților de drept să-și adapteze conduita la normă. Altfel spus, legea trebuie să permită adoptarea unei hotărâri cu privire la o conduită anume, în cunoștință de cauză asupra efectelor pe care acea conduită le va produce din punct de vedere legal. Totodată, principiul securității juridice, derivat din principiul previzibilității, se reliefează ca acea calitate pe care trebuie să o îndeplinească norma juridică, de a nu crea insecuritate juridică.

Față de cele două principii, trebuie remarcat că legea criticată instituie un regim juridic al pensiei de serviciu fundamental diferit față de regimul juridic anterior, aflat în vigoare de peste 26 de ani sub cel puțin trei aspecte: majorarea vârstei minime de pensionare la cel puțin 60 de ani, modificarea substanțială a mecanismului de calcul a pensiei și înlăturarea vechimii asimilate în celelalte profesii juridice. Aplicarea conjunctă a celor trei modificări conduce, după cum s-a arătat, la o golire practic de conținut a pensiei de serviciu.

Pe lângă contrarietatea acestor modificări cu standardul constituțional de protecție și, mai cu seamă, cu garanțiile asociate independenței justiției și judecătorilor, ca valoare indispensabilă a statului de drept, legea criticată aduce atingere și principiilor previzibilității și securității juridice. Sub acest aspect, trebuie remarcat că în pofida unei pretinse aplicări etapizate a prevederilor legale, în realitate majoritatea covârșitoare a noilor dispoziții ar urma să se aplice de îndată, **lipsind, după cum judicios a argumentat și Înalta Curte de Casație și Justiție în obiecția formulată, un mecanism real de aplicare tranzitorie a legii.**

Astfel, în ceea ce privește vârsta de pensionare, după cum s-a arătat anterior, pentru orice magistrat născut ulterior anului 1975, cu toată pretinsa eșalonare cuprinsă în anexa nr. 4, vârsta minimă de pensionare devine de 60 de ani. Totodată, referitor la mecanismul de calcul, pentru toți cei născuți începând cu anul 1983, și care la data intrării în vigoare a legii pot avea o vechime în magistratură de 17 sau 18 ani, se va aplica integral noul mecanism de calcul, care presupune o raportare la durata de 25 de ani anterioară înscrierii la pensie. În fine, dacă raportat la dreptul pozitiv actual activitatea derulată în celelalte profesii juridice asimilate poate fi valorificată la data înscrierii la pensie de către magistrați, nelimitat, în raport de noua lege, această perioadă poate fi valorificată, în anii 2023 și 2024, cu referire la maxim 5 ani, urmând ca, ulterior, această perioadă să scadă gradual, până la completa eliminare în anul 2028.

Schimbarea bruscă și substanțială a regimului juridic al pensiei de serviciu, în lipsa unui mecanism real de aplicare tranzitorie a legii, contravine expectanțelor rezonabile pe care magistrații și le-au format la intrarea în profesie și implicit a principiilor previzibilității și securității juridice. Alegând profesia de judecător sau de procuror, cu ansamblul de restricții, interdicții, responsabilității și riscuri pe care acestea le presupun, la intrarea în profesie magistrații au avut, în mod evident, în vedere și compensațiile parțiale care sunt recunoscute de către stat pentru toate aceste privațiuni – compensații care au fost acordate timp de peste 26 de ani și care acum, prin legea criticată, sunt înlăturate.

Contrarietatea normelor cu principiile previzibilității și securității juridice este cu atât mai evidentă cu cât, după lungi dezbateri, în decembrie 2022, același legiuitor a adoptat Legea nr. 303/2022, prin care a reformat substanțial statutul judecătorilor și procurorilor. **O dată cu adoptarea acestei legii s-a creat așteptarea legitimă a judecătorilor și procurorilor că statutul lor nu va mai fi pus din nou în discuție, cel puțin o perioadă de timp, însă, imediat după intrarea în vigoare a noilor Legi ale Justiției, a fost inițiat proiectul finalizat cu legea dedusă controlului de constituționalitate și care, așa cum s-a arătat, schimbă fundamental cele statuate prin Legea nr. 303/2022.**

3. Legea criticată contravine principiului nediscriminării

Cu privire la principiul egalității în fața legii și principiul nediscriminării, Curtea Constituțională a statuat, într-o amplă jurisprudență constantă, că acestea presupun instituirea unui

tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite și că principiile sunt încălcate atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără o motivare obiectivă și rezonabilă, sau dacă există o disproporție între scopul urmărit prin tratamentul inegal și mijloacele folosite (a se vedea, de exemplu, Decizia nr. 310 din 7 mai 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 663 din 9 august 2019).

În același sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că art. 14 din Convenția privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale privind interzicerea discriminării și că reprezintă o încălcare a acestor prevederi orice diferență de tratament săvârșită de stat între indivizi aflați în situații analoge, fără o justificare obiectivă și rezonabilă (a se vedea, spre exemplu, cauza *Burden împotriva Regatului Unit*).

Or, legea criticată instituie, sub multiple aspecte, un tratament diferit pentru subiecți aflați în situații substanțial similare.

◆ Bunăoară, *condiționarea acordării pensiei de serviciu de o vârstă standard de pensionare conduce la situații vădit discriminatorii și care nu sunt justificate de niciun element obiectiv*. Spre exemplu, dacă o persoană este născută în anul 1975, iar alta în anul 1976, chiar dacă ambele au absolvit facultatea la același moment, au intrat în profesie în același an și au aceeași vechime în profesie, persoana născută în 1975 se va putea pensiona la vârsta de 50 de ani, în timp ce persoana născută în anul 1976 doar la vârsta de 60 de ani, fără a exista niciun element de natură să justifice diferența de 10 ani.

◆ De asemenea, față de prevederile art. XIII alin. (5) și (6) din Legea criticată, *cei care până la data intrării în vigoare a Legii îndeplinesc condițiile legale pentru a beneficia de pensie, conform dispozițiilor actuale sau au cel puțin 25 de ani vechime, se pot pensiona în condițiile legii vechi, până în 31 decembrie 2028*. Așa fiind, cel care la data intrării în vigoare a legii are 25 de ani vechime se va putea pensiona indiferent de vârstă, chiar și la 48 de ani, însă cel căruia îi lipsește o zi din cei 25 de ani se va putea pensiona numai 12 de ani mai târziu, la vârsta de 60 de ani, deși ambii s-au înscris la pensie sub imperiul aceleiași legi. În mod evident, o asemenea diferență de tratament nu poate fi nici justificată și nici proporțională cu vreun scop, oricare ar fi acela. Tot în privința vechimii, dacă pentru cei vizați de art. XIII alin. (5) și (6) din Legea criticată, vechimea realizată în alte profesii asimilate este valorificată fără limite, pentru cei care nu îndeplinesc condițiile acestei norme și se pensionează după data intrării în vigoare, poate fi valorificată o vechime asimilată de maxim 5 ani, care urmează a fi redusă treptat, anual, până la înlăturarea completă.

◆ În ceea ce privește *cuantumul pensiei*, aceleași dispoziții ale art. XIII alin. (5) și (6) din Legea criticată, prevăd că, pentru subiecții la care se referă, pensia va fi stabilită conform legii vechi, inclusiv sub aspectul cuantumului, ceea ce creează o situație vădită de discriminare, atât față de cei care s-au pensionat anterior, cât și pentru cei care se vor pensiona sub imperiul legii noi. Pentru cei din urmă, pensia va fi determinată exclusiv prin mecanismul de calcul prevăzut de legea nouă, mecanism care, așa cum s-a arătat, conduce la o diminuare considerabilă a cuantumului pensiei, în timp ce pentru persoanele deja înscrise la pensie, pensia va fi recalculată conform art. III din Lege, prin raportare tot la noul mecanism, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a acesteia. Cu alte cuvinte, pentru magistrații deja înscrși la pensie, dar și pentru cei înscrși la pensie sub legea nouă, cuantumul pensiei va fi determinat conform legii noi, în timp ce, pentru cei ce cad în domeniul de aplicare al art. XIII alin. (5) și (6), pensia va fi stabilită conform legii vechi, mult mai favorabile.

◆ Tot în privința cuantumului pensiei legea mai instituie o discriminare crasă, dar de data aceasta prin stabilirea unui *tratament unic pentru persoane aflate în situații evident diferite*. Astfel, așa cum s-a arătat, în determinarea cuantumului pensiei, legiuitorul se raportează la o vechime în profesie de 25 de ani, aplicând procentul de 80% asupra indemnizațiilor brute și sporurilor cu caracter permanent din această perioadă. De asemenea, acordarea pensiei este condiționată de două criterii: vârsta minimă de 60 de ani, pentru toți cei născuți ulterior anului 1975, și vechimea minimă de 25 de ani în profesie. În plus, prin pct. 3 al art. I din lege este abrogat art. 211 alin. (2) din Legea nr. 303/2022 care prevede că „*Pentru fiecare an care depășește vechimea prevăzută la alin. (1), la cuantumului pensiei de serviciu se adaugă câte 1% din baza de calcul, fără a o putea depăși*”. În raport de cele arătate, legiuitorul nu valorifică în niciun fel, la stabilirea cuantumului pensiei, *vechimea suplimentară realizată în profesie peste vechimea minimă solicitată, de 25 de ani*. Astfel, magistratul care a intrat în profesie la vârsta de 22 de ani și care la 60 de ani va avea o vechime numai în profesie de 38 de ani, va beneficia de aceeași pensie ca și cel care a intrat în profesie la 35 de ani și are o vechime de 25 de ani. Cu alte cuvinte, **diferența de vechime, de 13 ani rămâne complet irelevantă în determinarea dreptului la pensie, cu toate că cel cu o vechime în profesie mai mare a fost nevoit să suporte un interval de timp mai îndelungat restricțiile, interdicțiile, responsabilitățile și riscurile pe care profesia le presupune, iar pensia de serviciu ar trebui să compenseze parțial tocmai aceste aspecte.**

◆ În fine, *valorificarea tranzitorie a vechimii* realizate în profesiile juridice asimilate este recunoscută de legiuitor, prin art. II din Lege, numai judecătorilor, procurorilor, magistraților-asistenți și personalului asimilat, iar nu judecătorilor de la Curtea Constituțională, cu toate că art. 211 alin. (1), în forma modificată, impune condiția vechimii în profesie de 25 de ani și în cazul acestora. Și de data aceasta pare a lipsi orice rațiune pentru diferența de tratament instituită.

4. Încălcarea art. 44 din Constituție și art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

După cum judicios a arătat și Înalta Curte de Casație și Justiție în obiecția formulată, prevederile art. I pct. 2 cu referire la abrogarea alineatului (2) al articolului 211 din Legea nr. 303/2022 încalcă art. 44 din Constituție și art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Astfel, art. 211 alin. (2) din Legea nr. 303/2022, în forma actuală, prevede, după cum s-a arătat, *îndreptățirea la majorarea cuantumului pensiei de serviciu cu 1% din baza de calcul pentru fiecare an suplimentar vechimii în profesie, de 25 de ani*.

Abrogarea acestei norme fără a reglementa situația celor care la data intrării în vigoare se aflau în domeniul său de aplicare și, prin urmare, puteau beneficia de aceasta, echivalează atât cu o încălcare a principiului previzibilității, cât și cu o lipsire de un bun, în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, pentru magistrații aflați în funcție și care intră în domeniul de aplicare al normei existând cel puțin o speranță legitimă în dobândirea acestei creanțe.

Abrogarea alineatului (2) al articolului 211 din Legea nr. 303/2022 îi prejudiciază pe judecătorii și procurorii care, din pasiune pentru profesie, au acceptat să lucreze în continuare, după ce au îndeplinit condiția de vechime ce le permitea să se pensioneze. Așadar, efortul și dedicarea acestor colegi care au contribuit la buna desfășurare a activității instanțelor și parchetelor, ani la rând, sunt anihilate.

Mai mult, *încălcarea dreptului de proprietate*, în sensul conferit acestei noțiuni de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, este și mai evidentă în cazul celor care au beneficiat deja de dispozițiile art. art. 211 alin. (2) din Legea nr. 303/2022. Astfel, **acești magistrați au ales să rămână în profesie peste vechimea solicitată de 25 de ani, beneficiind, la momentul înscrierii la pensie, de valorificarea vechimii suplimentare, pentru ca în temeiul prevederilor art. III din Lege, pensia acestora să fie recalculată cu ignorarea completă a perioadei suplimentare de vechime și cu înlăturarea dreptului la valorificarea acesteia, fapt ce echivalează cu o încălcare evidentă a dreptului acestora de proprietate în sensul Convenției.**

5. Dispozițiile art. XV din Lege, cu referire la art. 101 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, încalcă dispozițiile art. 1 alin. (5) și art. 16 alin. (1) din Constituție

Prin art. XV din Lege, legiuitorul modifică art. 101 din Legea nr. 227/2015, **instituiind o supraimpozitare a pensiilor de serviciu** pentru partea din venitul din pensie care excedează „*principiului contributivității*” și venitului mediu net. **Modificările propuse contravin Constituției sub multiple aspecte.**

Legiuitorul nu stabilește o modalitate de determinare a pensiei conform principiului contributivității, ceea ce face ca norma să fie profund neclară și imprecisă. Bunăoară, deși principiul contributivității este consacrat în sistemul public de pensii, atât de Legea nr. 263/2010, cât și de Legea nr. 127/2019, în realitate, modul concret de aplicare a acesteia depinde de o multitudine de factori și, mai mult, diferențele sunt fundamentale, chiar și între cele două Legi menționate.

Printre altele, se ridică problema dacă legiuitorul a avut în vedere o determinare fictivă a pensiei magistratului, strict în scop de impozitare, conform tuturor regulilor prevăzute în sistemul public de pensii și, dacă da, care vor fi aspectele avute în vedere. Astfel, raportat la sistemul public de pensii, la determinarea cuantumului pensiei sunt avute în vedere toate veniturile pentru care s-au achitat contribuții de asigurări sociale. În acest context, se ridică problema dacă pentru stabilirea bazei de impozitare vor fi avute în vedere numai indemnizațiile brute și sporurile cu caracter permanent, așa cum prevede art. 211 din Legea nr. 303/2022, sau toate veniturile care pot fi valorificate conform sistemului public de pensii.

De asemenea, nu rezultă dacă, în vederea determinării acestei baze de impozitare, se vor aplica toate dispozițiile ce reglementează stabilirea pensiei în sistemul public, sau doar unele dintre acestea. Între altele, se ridică problema dacă, în acest proces, se are în vedere și indicele de corecție. În plus, pentru că **pensia de serviciu a magistraților se determină după alte coordonate decât pensia din sistemul public**, nu este clar care sunt condițiile ce vor fi avute în vedere pentru aspecte precum stagiul complet de cotizare sau vârsta standard de pensionare. În concret, nu rezultă dacă vârsta standard este cea reglementată de Legea nr. 303/2022 sau cea din sistemul public și nici dacă stagiul avut în vedere este cel din sistemul public sau vechimea minimă statuată pentru pensia de serviciu.

În egală măsură, dacă raportarea se face la sistemul public, atunci în cazul magistraților se creează o evidentă discriminare, în condițiile în care pentru pensia de serviciu legiuitorul nu a instituit reguli diferite în funcție de sex, condițiile fiind aceleași, indiferent dacă magistratul este femeie sau bărbat. Or, în sistemul public, stagiul complet de cotizare și vârsta standard de pensionare sunt stabilite

diferit pentru femei și bărbați, ceea ce înseamnă că, în final, pentru doi magistrați de sex diferit aflați însă în condiții identice sub toate celelalte aspecte, valoarea pensiei determinate conform contributivității va fi diferită și, implicit, baza de impozitare și regimul fiscal vor fi diferite.

În al doilea rând, așa cum a subliniat și Înalta Curte de Casație și Justiție, toate cele anterior arătate conduc la **încălcarea principiului certitudinii impunerii, reglementat de art. 3 lit. b) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal și care cunoaște o reflectare constituțională în art. art. 1 alin. (5) din Constituție.**

Așadar, legea criticată **instituie un nou impozit, stabilind o bază de impozitare imprecisă și destinată doar unor anumiți contribuabili, fapt ce încalcă principiul constituțional mai sus amintit.**

Aceste principii constituționale sunt transpuse în normele deja existente în Codul fiscal, articolul 3 din Codul fiscal prevede principiile fiscalității, stipulând următoarele:

„Impozitele și taxele reglementate de prezentul cod se bazează pe următoarele principii:

a) *neutralitatea măsurilor fiscale în raport cu diferitele categorii de investitori și capitaluri, cu forma de proprietate, asigurând prin nivelul impunerii condiții egale investitorilor, capitalului român și străin;*

c) *justețea impunerii sau echitatea fiscală asigură ca sarcina fiscală a fiecărui contribuabil să fie stabilită pe baza puterii contributive, respectiv în funcție de mărimea veniturilor sau a proprietăților acestuia”.*

Aceste principii impun ca orice măsuri fiscale ar fi luate de legiuitor să fie neutre în raport de calitatea contribuabililor și să se raporteze la mărimea și natura veniturilor.

Cu alte cuvinte, **venituri de aceeași natură trebuie impozitate identic, indiferent de calitatea contribuabililor.**

Or, legea atacată instituie un impozit ce nu se aplică, în realitate, doar în funcție de mărimea venitului, ci și **în funcție de calitatea contribuabililor** – cei ce beneficiază de pensii de serviciu al căror quantum excedează cotei contributive –, precum și la natura venitului – în realitate, aplicându-se doar anumitor tipuri de pensii, și anume pensiilor de serviciu.

Astfel, deși aparent impozitul suplimentar s-ar aplica tuturor pensiilor, în realitate acesta se aplică doar cotei ce depășește contributivitatea, adică pensiilor de serviciu, proiectul prevăzând în mod expres că:

„(3) În situația în care, quantumul componentei din venitul lunar din pensii, determinată ca urmare a aplicării principiului contributivității, depășește câștigul salarial mediu net care se determină pe baza câștigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat, cota de impunere de 15% se aplică pentru partea din venitul lunar din pensii care depășește nivelul acestui quantum și excede aplicării principiului contributivității”.

Legea încalcă, de asemenea, și principiul previzibilității prevăzut de art. 4 din Codul fiscal, potrivit căruia:

„(2) *În cazul în care prin lege se introduc impozite, taxe sau contribuții obligatorii noi, se majorează cele existente, se elimină sau se reduc facilități existente, acestea vor intra în vigoare cu data de 1 ianuarie a fiecărui an și vor rămâne nemodificate cel puțin pe parcursul aceluși an.”*

Or, legea atacată prevede o normă de excepție, noul impozit aplicându-se din luna imediat următoare publicării legii în Monitorul Oficial.

6. Încălcarea art. 1 alin. (4) din Constituție privind principiul separației și echilibrului puterilor, referitor la cooperarea loială și la respectul reciproc între autoritățile statului, inclusiv prin raportare la dispozițiile art. 147 din Constituție

După cum judicios a motivat Înalta Curte de Casație și Justiție în obiecția formulată, contextul și modalitatea în care a fost adoptată legea dedusă controlului de constituționalitate *a priori* reflectă o nesocotire gravă de către puterea executivă și cea legislativă a principiului separației și echilibrului puterilor în stat și a obligației constituționale de cooperare loială și respect reciproc între autoritățile statului.

Astfel, la data de 16 decembrie 2022 a fost adoptată, în procedură de urgență, Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor, proiectul de lege fiind inițiat de Guvernul României și justificat de nevoia îndeplinirii obligațiilor asumate prin Planul Național de Redresare și Reziliență. Printre aspectele reglementate și „reformate” de Legea nr. 303/2022 se numără și cel referitor la pensia de serviciu a magistraților. **Nicio dispoziție din această lege nu prevede că pensia de serviciu a magistraților urmează să facă obiectul unor noi modificări sau reglementări sau că Planul Național de Redresare și Reziliență impune alte schimbări în această privință.** Cu toate acestea, la mai puțin de două săptămâni de la intrarea în vigoare a Legii nr. 303/2022, Guvernul României înregistrează la Senat, în 29 decembrie 2022, un alt proiect de lege, materializat în Legea dedusă controlului de constituționalitate.

În motivarea acestui demers, așa cum a arătat și Înalta Curte de Casație și Justiție, Guvernul a făcut, în principiu, referire la două argumente: prin actele normative care reglementează pensiile de serviciu s-a creat un regim juridic special de pensionare pentru anumite categorii socioprofesionale, de natură să creeze avantaje în favoarea acestora, în unele cazuri fără o justificare obiectivă și rezonabilă; reformarea sistemului public de pensii se impune în considerarea jalonului 215 din PNRR.

Cât privește primul argument, cel puțin în cazul magistraților, acesta contravine flagrant jurisprudenței Curții Constituționale, care a arătat în mod constant că pensia de serviciu a magistraților constituie o compensare parțială pentru restricțiile specifice profesiei, iar nu un avantaj sau beneficiu nejustificat. De altfel, în mod paradoxal, deși, în forma adoptată a legii, cele mai mari restrângeri se referă la pensia de serviciu a magistraților, **în Expunerea de motive, inițiatorul arată că pensia de serviciu a acestora beneficiază de un regim juridic de protecție constituțional și internațional special și că, prin urmare, poate fi restrânsă numai în anumite limite.**

Referitor la argumentul secund, acesta nu poate fi aplicat pensiei de serviciu a magistraților, având în vedere că, **prin Legea nr. 303/2022, pensia a fost deja supusă unei reforme în temeiul aceluiași obligații asumate în temeiul PNRR.** Argumentul este cu atât mai inoperant cu cât soluțiile legislative la care se opresc cele două acte normative sunt fundamental diferite.

Față de cele arătate, repunerea în discuție a statutului magistraților – în baza unor argumente care fie nu pot fi aplicate acestora, fie deja au fost valorificate în modificările precedente –, la câteva zile după ce modificări au fost operate în acest sens, ca urmare a dezbaterilor parlamentare, denotă o **încălcare a principiului respectului reciproc și a cooperării loiale între autoritățile statului, dar și a separației și puterilor în stat, puterea executivă și legislativă promovând recurent și constant acte normative care slăbesc și afectează puterea judiciară.**

Mai mult, promovarea și adoptarea sistematică și recurentă a unor dispoziții legale referitoare la dreptul la pensie al magistraților, care contravin neechivoc jurisprudenței Curții Constituționale, nu doar că reprezintă un mod de acțiune *ultra vires* a legiuitorului, după cum a subliniat Curtea, în Decizia nr. 895 din 17 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 84 din 4 februarie 2016, dar reflectă, odată în plus, încălcarea, de către celelalte două puteri, a obligației de respect și cooperare loială între autoritățile publice.

Toate aceste acte normative, prin care se tinde constant la suprimarea statutului constituțional al magistratului, pe lângă faptul că urmăresc, ele însele, slăbirea puterii judiciare, determină, așa cum s-a arătat, o afectare a încrederii în justiție, spațiul public fiind inundat de poziții exprimate de reprezentanții celorlalte două puteri prin care se afirmă aspecte contrare jurisprudenței Curții Constituționale și instrumentelor internaționale semnate ori ratificate de România, poziții publice care au ca efect denaturarea imaginii asupra justiției și a statutului magistraților.

În concluzie, față de toate argumentele anterior expuse, solicităm admiterea excepției de neconstituționalitate formulate de către Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință, declararea ca neconstituțională a Legii pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu și a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal (PL-x nr. 244/2023) în ansamblul său și, în special, a dispozițiilor referitoare la pensia de serviciu a judecătorilor și procurorilor.

AMR, prin jud.dr. Andreea Ciucă, UNJR, prin jud. Dana Gîrbovan, AJADO, prin jud. Florica Roman

APR, prin proc. (pens.) Elena Iordache

ANMPR, prin proc. (pens.) Kibedi Katalin